

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 2. januarja 1861.

Slovencom za novo leto!

Novo leto je vsakemu časniku pripravna prilika reči svojo. „Novice“ — po svoji obilni udeležbi pisateljev iz vseh krajev naše domovine v resnici glas slovenskega naroda — imajo nalogo blagostanje in omiko slovenskega ljudstva povzdigniti in se potegovati za pravice njegove. Po pravilu gospoda ministra Schmerling-a je odkritoserčni pa spodobni besedi odperta vereja, ki jo je dozdej zaverala. Posluževali se bomo te pravice brez razujzdanosti možato, in ne bo nam mar za to, ako se vzdigne tu in tam hrup zoper nas; saj vemo, da resnica oči kolje, in da smo se skozi 10 let duševne oterpnosti odvadili vsake ostrejše sapice.

Ne moremo reči, da so naši domorodci do zdaj spali, ne. Vsaki list je prinesel domorodne glase za pravo našega naroda; al če sedaj na koncu preteklega leta vse jeremi-jade pregledamo, bomo vidili, da smo le malo dosegli; naši zdihljeji so razdonéli brez dostojnega uspeha! Očitalo se nam je od mnogih strani, da se preveč vertimo le v enem kolobaru in da le gledé na pravice jezika smo v nemar pustili mnogo družih zadev. Al kdo nam more po pravici to v greh šteti? Bolnik, kateri ima več ran, vendar le za poglavitno rano največ toži. Iskali smo neprenchoma zdravila, pa ga nismo dobili. Dopustite nam, to po zgo-dovini dokazati.

V letu 1848 je prva zarja ustavne svobode zabliščela. Slovenci so se zdramili in obveljava zatertega maternega jezika je bila prva potreba, za katero so želeli pomoči. Kaj se je v teh zadregah počenjaló, ne bomo na dalje popisovali; saj je vsem dobro znano. Čeravno so vse ministerstva od tistega časa „ravnopravnost vseh narodov“ napisovale na vladno čelado, je ravnopravnost slovenske národnosti vendar le ostala — „obljubljena dežela“. Ne bomo popisovali, kolikrat je zadonel glas ravnopravnosti; mislili smo, sedaj in sedaj bomo dosegli, kar pred Bogom in svetom vsakemu narodu gré; al birokratizem nam je poderl naše pravično upanje, ker „Berichti“ so bili vselej taki, da slovenski jezik ni ugoden za kancelije, čeravno še nikdar nikjer se ni primerilo, da bi naši ljudje ne bili gospodov v kancelijah razumeli, kar so jim z domačo besedo dopovedovali. Če pa je jezik za besedo ugoden, kako, da bi za pismo ne bil? To je zastavica, ktere ugibati nam zdrava pamet brani. V šole so nam dali nekoliko slovenskega jezika, pa koliko? Toliko, da se noben nauk ne razlaga v njem, ampak v realkah in gimnazijah se skozi 8 dolgih let z berili vred slovenska gramatika gode v nemškem jeziku! Ni tedaj čuda, da mi Slovenci gledamo na cesarski ukaz od 8. avg. 1859 kakor sveti trije kralji na zvezdo, al zmiraj — zastonj! Kdaj nek in kako nas bo zvezda mila pripeljala do jaslic tistega zakona, ki ne dela razločka med narodom in narodom, ampak kteremu so vsi narodi enaki, ker vsi narodi nosijo ravno tiste bremena davkov in družih dolžnost.

Cesarski diplom od 20. avgusta nam je zagotovil novo dōbo. Stopil je mož iz ministerstva, ki nam je skerčiti hotel cesarjevo pismo tako na malo, da se je vés svet

čudil, ko je začel izdajati postavo za deželne zборе. Namesto da bi bil pot ogladil vsem po enacih pravicah, je delil v njih sedeže po privilegijah, ne pa po ravnopravnosti. Kakošni bi bili državni zbori po njegovem stroji, vsak lahko sam zapopade. Hvala Bogu, da človek, ki ni bil nobenemu po volji, je mesto svoje prepustil možu, čigar volja je, kakor njegovo pred Božičem razglašeno pismo pravi, tudi nemško-slovanskim Avstrijancem dodeliti tiste pravice, ki so podeljene Ogrom in ž njimi združenim deželam.

Svobodno gibanje županij, deželni zbori in državni zbor je tista važna trojica, ki nam obeta boljše, nove čase.

In sedaj nam stopi v spomin, kar je leta 1844 naš Koseski v „visoki pesmi“ pel, ko daje Slovenii govoriti:

Željno prašam zdaj: al smem se šteti med Avstrije stebre,
Ali na zboru držav moja beseda veljá,
Sini slovenski al so v številu zemlje junakov,
Tudi za me razpet al je istorije list? —
Slišim iz neba oglas ponosne Klione grekinje:

Kako, ti dvomiš? mar treseš se clo, ti moja ljubljenska,
Ker ti imena s kervjo Rimec ni pisal in Grek?
Dvigni se, dvombe na stran! prestolu dostojno so bližaj:
Slava je tvoje ime, slava porod in rast;
Zvedi iz mojih ust, kaj bila si svetu od nekdej!

Slovenci! veliko smo jokotali, načivkali smo brez uspeha na cente papirja; sedaj bojo prišli časi, da bo tudi naša beseda veljala v zboru dežel in države. Dōba jokotanja naj neha, le možka beseda veljá. O vzajemni delavnosti vseh narodov avstrijanskih ne smemo samo mi biti zaspanci. Kaj pa početi? Prevdarjati je že sedaj treba, ktere možé bomo volili v zборе, ki bojo razsojevali našo srečo ali nesrečo. Le možje rodoljubni, ki naše reve in naše žulje poznajo, možje znane poštenosti, bistrega uma, vajeni v besedi, in ki se ne bojé odkritoserčno govoriti, naj bojo brambovcí naših pravic. Kimovce, hinavce, mevže, izrodnike pustimo drugim.

Prijaznosti do družih narodov nam ni treba še posebno priporočati; saj je to od nekdej prelepa lastnost slovenska; tudi svariti nas ni treba, ne se zaletovati v ptuje pravice, zakaj mi pohlevne ovčice nismo nikdar segale po ptujem blagu in le drugi so se zaletovali v naše tako, da so nam pobrali skor vse, kar je narodovega z nekristjansko pretvezo, da ti njih zaleti peljejo narod naš v izveličanje! Zaostalost našega naroda je žalostna priča tega početja.

Al pozabimo to, kar je bilo. Bolja prihodnost nam je zagotovljena. Te se zdaj veselimo, nikoli pa pozabivši pri-slovice naše, da le sloga jači, nesloga tlači.

To so naše serčne želje ob začetku novega leta — o nastopu nove dōbe mnogonárodne Avstrije. Bog daj srečo!

Kako murbe ravnati, da bomo pridelovali
čedalje več svile.

Večletne skušnje so do dobrega dokazale, da je vpeljanje sviloreje (pridelovanje žide) na Kranjskem in po vseh slo-